

ENTREVISTA

UN REGIDOR DE 1934

Entrevista a Josep M. Jové Ribas (de ca Rius)

Va néixer a la nostra Vila, l'any 1900, a ca Rius del carrer Major. Està casat amb la Cisqueta de ca Miró i té dos fills. Ha fet de pagès i de camioner i té aficions de saurí. Li demanem, per començar, si sempre ha viscut a Alcover.

– Quan el desastre d'Annual, vaig marxar tres anys a França per no anar a la guerra d'Àfrica. Allà vaig fer de pagès. En tornar a Espanya vaig fer al servei militar i després, a casa, vaig treballar de pagès fins a l'any 1928. En casar-me em vaig convertir en camioner.

– Digueu-nos coses de quan éreu petit.

– Vaig començar a l'escola a ca Punxet amb el mestre Serra i després

amb el mestre Lesmes, al costat de l'església Vella, a l'edifici que va ser enderrocat durant la guerra. Als 9 o 10 anys em van posar a treballar a casa. A l'escola s'hi anava pocs anys, aleshores. Es jugava pels carrers a boles, caravítxo i quitracs. En aquells temps no hi havia ni un ral.

— *De més gran, com us divertíeu?*

— Els anys 1907 o 1908, un cine ambulant va fer la primera sessió de cine, a cal Carlista. Era mut i molt deficient. Després de dos o tres anys, van començar a fer-ne al costat de ca Jordi, a la sala on hi ha la trencadora de garrofes. Allí en feien tots els festius. De ball només se'n feia a les diades, amb orquestra. D'una manera preferent als "Pagesos", local on no vaig anar mai.

— *On us trobàveu, els nois i les noies?*

— A l'estació del tren. A dos quarts de deu pujava un tren i s'hi aplegaven molts xics i xiques. A les festes, a la sortida del cine, s'anava a veure el tren de dos quarts de set i després cap a sopar. Els quatre cantons també era un lloc on es reunien els joves i per on passaven moltes noies.

— *Fèieu excursions, nois i noies junts?*

— Sols s'anava al Remei el dilluns de Pasqua a menjar-se la mona i pel primer de maig.

— *Si es feia ball a la nit, les noies hi anaven soles?*

— De cap manera. Les acompanyaven les mares o persona responsable i a la mitja part havies d'emportar-te la mare i pagar-li un bescuit. El desastre que hi ha avui, no hi era.

— *Quantes societats hi havia, aleshores?*

— El Cercle d'Amics a la plaça Nova; l'Ateneu, primer als quatre cantons i després a ca Malaperira; a cal Blanco el cafè de camareres; La Dàlia a ca les Tosques; i els Pagesos primer a ca Sendrós i després a ca Cosme.

— *Què es feia, per la Festa Major?*

— Després de dinar es feia concert i a dos quarts de sis la *professó*. Els joves amb grans atxes anaven junt amb la música de la seva societat respectiva. Resultava molt vistosa. A la nit hi havia el ball de societat en cadascuna de les entitats.

— *Vós vàreu viure el que passà a Alcover l'any 1918, amb motiu de les lluites entre propietaris i treballadors?*

— Quan els jornalers es van declarar en vaga, els propietaris van fer venir esquirois de la part de València. Només el propietari Ramon Gomis no en va voler i per aquesta raó un dia ens vam reunir 103 o 104 carros per arreplegar-li les garrofes. Després ens ho va pagar amb un bon sopar per tots els que havíem anat a ajudar-lo. El fet més llastimós va ser el 18 de desembre. El dia abans hi va haver un míting al Sindicat de pagesos en què s'aixecaren els ànims contra els propietaris. Un esquiroi va sortir a

passejar amb la família i llavors van sortir de la taverna de cal Prospe (avui ca Tasar), el Pep de Prospe, Damo i Gavitxo, que van emprendre l'esmentat esquiol. El seu amo, que li deien Xerí, per defensar-lo des del balcó de casa seva els va disparar un tret i va matar el Pep de Prospe (Josep Altès) i va ferir Gavitxo (Canyelles). Al cap d'un mes hi van haver eleccions i va venir a l'Ateneu el senyor Avellà de Valls perquè hi prenguèssim part. Nosaltres li vam dir que a causa dels fets que havien passat no fariem res. Ell ens va animar a provar-ho i, amb tot, vam aconseguir el *cupó*. Aquests fets van portar a Alcover ressentiments que es van deixar sentir fins i tot durant la guerra civil espanyola.

— *Vós vau ser regidor durant la República*

— Sí, després dels fets d'Octubre va entrar Lerroux al poder i a mi m'unia una gran amistat amb el Casas, de Valls, que era del partit radical. Aquest va influir perquè jo entrés a formar part del consistori. L'Alcalde era Joan Prats, també d'aquest partit. A mi em van nomenar primer tinent d'alcalde. Era secretari el senyor Joan Agasa. La gent va negar-se a pagar el repartiment general i en el temps que es vivia no vam creure convenient anar a l'embargament de béns. Per tant, només vam poder fer una petita millora que va afavorir molt la part alta de la Vila. Es tracta de la font de la Salut, al raval de Santa Anna. Abans, els veïns d'aquell indret havien d'anar a buscar l'aigua a la font del Pati. L'Ajuntament estava compost per dos partits, els radicals de Lerroux i els cedistes de Gil Robles, que més d'una vegada no estàvem d'acord, principalment en el cas que el senyor Carbó volia vendre solars al passeig de l'estació. Els de la CEDA no hi estaven d'acord, però per fi s'arreglà. Quan va venir la guerra hi havia tres o quatre solars venuts i per aquesta causa quedà tot parat.

— *També heu tingut aficions de sauri.*

— Sols ho faig per les amistats. Faig servir el pèndol o, millor dit, el rellotge. També es pot fer amb un cordill i una pedra. Tot allò que alguns van amb un *estuig* i diferents trastes és per impressionar, però no té cap utilitat. Vaig començar, millor dit, vam començar mon germà i jo. Quan teníem notícies que en algun indret del nostre terme es feia un pou, miràvem quantitat, profunditat i esperàvem el resultat final. Així vam aconseguir força veterania. Tot això d'ara de més de 100 metres costa més d'endevinar. També hi ha el cas de l'argila, que dona una gran força i pots fallar en el cabdal. Jo n'he assenyalat alguns amb molta aigua, com el de cal Roig, altres de no tanta, com el de Joan de ca Rius, o el de la Maria Dolors a la Borquera, a la Plana, etc.

— *La guerra civil, on la vau passar?*

— Des del setembre, que van matar mon germà, fins al maig o juny següent vaig estar amagat primer a Gràcia i després a ca Rius i, finalment, a casa. Durant el dia m'estava a les golfes i a la nit amb la família, fins que el comandant de ca les Pescateres em va dir que podia sortir, que

se'n feia responsable. Va pujar de Tarragona i vam donar tots dos una volta per la Vila a fi que ens vegessin junts i va dir a les autoritats locals que em deixessin en pau; i així ho van fer. Després vaig ingressar a l'exèrcit i, tot i que hi havia gent d'Alcover que eren molt esquerrans, no em va passar res. Després vaig passar a França i per Irun vaig tornar a Espanya.

— *L'agricultura d'Alcover, com la veieu?*

— Home, no gaire bé, massa pagaments i crec que té poca protecció.

— *A la vostra joventut, anàveu a la platja?*

— En aquell temps s'hi anava amb carro; es deixava als pins que hi havia per la zona on hi ha el cavall blanc; es prenia una borrassa per despullar-se. Els banyadors eren complets, amb tirants i fins a mitges cuixes. Es feia la cassola sota els pins i es passava el dia.

— *Recordeu quan es va posar el telèfon i la llum elèctrica?*

— L'any 1903 es va posar la Central del Glorieta i l'any 1909 va arribar la *Canadiense*. Del 1903 al 1909 sols hi havia llum a la nit i es pagava un tant per bombeta. Després de l'arribada de la *Canadiense* es podia utilitzar força i es van posar comptadors.

— *Bé, moltes gràcies per les vostres paraules.*

ENTREVISTA RECOLLIDA PER
ANDREU BARBARÀ I CAMAFORT